

SZARVAS és VIDEKE

TARSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőség:
Beliczey-utca 11. szám, hova a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adtnak.
BÉRMENTETLEN LEVELEK EL NEM FOGADTATNAK.

MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:
Egész évre . . . 8 kor. — Félévre . . . 4 kor.
Negyedévre . . . 2 kor. — Egyes szám . 16 fill.

Kiadóhivatal:

Beliczey-utca 11. szám. (saját ház.) hová az elő-
fizetési pénzek intézendők.

Hirdetéseket jutányos áron elfogad

Kiadó s lap tulajdonos SÁMUEL ADOLF

10093 ikt.
1900

Szarvas község előljárótól.

Hirdetmény.

Alólirott községi előljárárság részéről ezen-
nel közhírré tételik, hogy a község területén
lévő s a községi képviselő testület 162/1896 sz.
közgyűlési határozatával mintegy 26 km. hossz-
ban megállapított

7 községi (közdulló) közut
törzskönyvező

munkáinak biztosítása céljából a képviselő tes-
tület 185/1900 sz. határozatával jóváhagyott
alábbi feltételek mellett zárt írásbeli verseny-
tárgyalás fog tartatni.

1. A törzskönyvek (tésképek és műleírások.)
minden utvonatra külön a 71871/892 és
43110/1893. számú kereskedelemügyi miniszteri
rendeletnek megfelelően szerkesztendők.

2. Az állandó pontjelzők 40.40/20 cm.
méretű jó minőségű kőből az elhatárolási kar-
rok Sz. V. betűkkel, a hektóméter karók megfe-
lelő számmal ellátott 7/8/70 cm. méretű alól
5/7/50 cm. méretű keresztifával ellátott akáczfá-
ból, a kilométer oszlopok 13/15/160 cm. méretű
kellően kiállított akáczfából rásütött számmal
alul 10/10/50 cm. méretű akácz keresztifával el-
látva készitendők.

3. Az előző pontban említett elhatárolási
és hektóméter karók valamint a kilométer osz-
lopokhoz szükséges akáczfát a község adja sa-
játjából, ezeknek kifaragtatása és elkészítése azon-
ban vállalkozó terhe.

4. A munkákat 1901. augusztus hó első
napjáig készitendő el.

5. Az ajánlatokhoz vállalati összeg 5%-a
melléklendő, mely összeg a szerződés megkötése

alkalmával a vállalati összeg 10%-ára lesz ki-
egészitendő s mint biztosíték a munka hitelesi-
létség a község közpénztárában letétben fog tar-
tatni.

6. A munkára nézve a kilométerenkénti
egység áron és az azzal kiszámított vállalati áron
felül kiteendő még külön az az egység ár, a
melyért a vállalkozó mérnök a magánosoktól
elfoglalandó területek szükséges munkáit katasz-
teri holdanként végezni hajlandó.

7. A fentebbi munkálásra vonatkozólag vál-
lalkozóval szerződés fog kötetni s ennek valamit
ezen szerződési viszonyból származó egyébb
bélyegkötségeknek viselése vállalkozó terhe.

8. A képviselőtestület fentartja magának a
beérkezendő ajánlatok között a szabad választás
jogát.

Felhivatnak a versenyezni kívánó okleveles
mérnökök, hogy ajánlataikat, melyben kiteendő,
hogy vállalati feltételeket ismerik s azokat ma-
gukra nézve kötelezőknek fogadják el, a leírt
módon felszerelve alólirott községi előljárársághoz
1900. évi december hó 15-ig

adják be.

9. A megkötendő vállalati szerződés a köz-
ségre nézve csak a képviselőtestület jóváhagyása
után ellenben vállalkozóra a szerződés aláírása-
kor válik jogérvényessé.

Kelt Szarvason, 1900.

Az előljárók nevében:

Salacz József, **Melis János,**
h. első jegyző. bíró,

Kereskedelmünk veszedelme.

Akárhogy vélekedik is valaki a mai kor-
mányzatról és annak szelleméről, azt el nem vi-
tathatja, hogy gazdasági bajunk orvoslásával so-

hasem foglalkoztak annyit, mint most. Igaz, hogy
sohasem volt erre nagyobb szükség, mint ma-
napság, a mikor a nagy nincsetlenség miatt
már egymás ellen törnek az ország gazdasági
tényezői.

A legújabb üdvös alkotás a megrendelések
gyűjtéséről szóló törvény, mely „vigéztörvény“
név alatt lett népszerűvé. A vidéki kereskedők
helyzetén határozottan könnyíteni fog ez a re-
forma, mely eltölti a nagy tökével dolgozó ke-
reskedőt és gyárost attól, hogy utazó ügynökei
révén mindenütt az országban valósággal boltot
nyisson, áruit detailban juttassa el a fogyasztó
közönséghez s így a helyi kereskedő szájából
vegye ki a kenyeret. Viszont a publikum is meg-
menekül a vigéczek alkalmatlankodásaitól s e
mellett jobb árukat fog kapni. Mert az ilyen
ügynökök által eszközölt megrendelések alkal-
mával gyakran tapasztalta a vevő, hogy becsap-
ták, mert rosszabb árut küldtek neki, mint a
minőt rendelt. Most odahaza fog vásárolni a vá-
rosbeli boltban, látja hogy mit vesz, annál is
inkább, mert a kereskedő személyisége nagyobb
bizonyíték az áru jóságára nézve, mint az
ügynök.

Legégetőbb szükségét érezte a vigéztör-
vénynek a nép, melyet a gazdasági gépgyárak
ügynökei valósággal elárasztottak. Ez ügynökök
között nagyon sok lókött volt, a kik kötelez-
vényvel, váltóval és egyéb veszedelmes irással
hálózták be az írás és törvénytudatlan pa-
rasztot.

Most ennek vége.

Utazó ügynök ezentúl csak a szakmájában
dolgozó kereskedőket, vagy iparosokat keresheti
fel, fogyasztóval üzletet kötnie nem szabad.
Egyetlen hátránya az új törvénynek az, hogy

SZARVAS és VIDEKE TÁRCZÁJA.

Fráter Erzsébet.

Fenn Nógrádmegyében, a Madáchok ősi fészkeben
sokat beszéltek az ötvenes években Fráter Erzséről,
Madách Imre nejről. Az alsó-sztrigovai kastélyból
szomorú legendák keltek szárnyra. A nemes magyar
udvarház tiszta világát elsötétítette egy könnyelmű
asszony, aki elfeledkezett arról, hogy ura jó hazafi
voltaért szenvedt büntetést, tehát kétszeresen megadás-
sal illik elviselnie sorsát. Madách egy honvéd mene-
külnak adott vendégfogadó szállást a maga házában.
Több sem kellett a Bach embereinek. Éjnek idején
zavarják fel nyugalmából a költőt és börtönbe hurcol-
ják, hogy két esztendeig egye a rabság keserű kenyé-
rét. Hiába vetik latba minden befolyásukat Madáchék
előkelő ösmerősei; hiába az édes anya minden áldo-
zata, Madách Imrének lakolnia kellett büncéért, mely-
nél nagyobbat ez időben elkövetni nem lehetett. És
mit tesz Fráter Erzsébet? A helyett, hogy türessel,
megadással viselné sorsát, hamarosan megfedkezék
hitvesi és anyai kötelességeiről. Pedig micsoda minta-
kép lebegett előtte Majthényi Zsófiában a költő édes
anyjában! Az özvegy régóta élte egyedül való, szomorú
napjait. Még javakorában volt és szép asszony híre-
ben, mikor férje meghalt. Három gyermek nevelésének
és egy nagy gazdaság vezetésének gondja szakadt rá. A

gyermekek közül a legidősebb Imre. Őt elküldi az anya
Pestre öcsésével Pállal egyetemben, előkelő uri nevelésben
részesíteti, ugy, fiatal Madách kora legelőkelőbb if-
jaival, Lónyai Menyhérttel, a két Andrássy fiuval Gyú-
lával „későbbi miniszterelnökekkel“ és Manóval, Benicky
Ödönnel és másokkal köthet barátságot. Itt forr ki a
a fiatal Madách egyénisége. Milyen szállinom kedélyvi-
lága van, hogy minden, aki és ami őt körül veszi, lel-
kületében nyomot hagy. A barátok, az ifjúkori szorel-
meik, a családások és örömök, a boldogság és a szen-
vedés. Még maga sincs tisztában maga-magával. Hiva-
tása, rendeltetése van-e a körben, melybe sorsa áll-
ította? Drámát ír, verseket ad ki, majd más irányban
keresi becsavágya kielégítését. A milyen állhatatlan
itt, olyan a szerelmében is. Mert Fráter Erzsí távol-
ról sem volt az egyetlen, aki a fiatal Madách szívét
lánggra lobbantotta. De az utolsó! Eteika, Amália, Ida
mind mélyebb nyomot szántanak szívében és fiatalkori
költészetében, amikor Fráter Erzsí annyira lekötö
érzékeit, hogy elhatározza; feleségévé teszi, még nagy-
korúságát sem érte meg.

Tíz esztendő következik: azután, a legboldogabb
vagy talán egyetlen boldog korszak a költő életében.
Mert ugy tetszik, semmi becsavágya sem teljesedett
oly mértékben, mint óhajította: a közpályára lép: me-
gyéjében, lesz szószólója a küzdelmeknek, melyek a
negyves évek nemzeti érzését izgatták. De csakha-
mar ott hagyja a küzdőteret, melyre hevesen léptek
ki a szó és műveltség olyan hatalmas fegyverzetével,
mint a fiatal Madách. Mi kedvetlenítette el, nem tud-

juk. Drámát ír, akadémiai babérra vágyik, művét fi-
gyelemre sem méltatják. A házias élet nyugalmas réve
boldogságot ígér. Ott hagyja régi ideáljait, és szívvel
lélekkel veszi magára a férj és később az apa köteles-
ségeit. Fráter Erzsí lénye, bármily egyszerűnek is lás-
sék, kitanulhatlan. Mielőtt a költő feleségévé lesz, na-
gyon rövid volt köztük az ismeretség. Majthényi Zsó-
fia, a ki feltékenyen őrzi a Madách család puritán
szentélyét, nem igen szívesen látja a házasságot. Mintha
balsejelmek kelmenek már akkor mélyen érző anyai
szívében és előre látná a gyász árnyékát, mely fának
családi életére fog majdan borulni.

Valóságos fdyll az a tízesztendő, melyben Fráter
Erzsí megaranyozza a költő életét. Lirájának sötét
hangulatait verőfény váltja föl, kedélyének komor zár-
kozottsága a megelégedés derűjében oszlik föl. Gyer-
mekein boldogan pihen meg tekintete és növekvő anyagi
jöllétében nagy tervek fogamzanak meg agyában csa-
ládját, jövődö működését illetőleg. Csodálatos, hogy
Majthényi Zsófia még mindig bizonyos idegenkedéssel
tekinti menyét. Megbékült már a gondolattal, hogy
tán ő csalódott Fráter Erzsiben, de lelkében mélyen ott
maradt a kétség. Nem tudta sehogy kiirtani. Madách-
né sem nagyon ragaszkodik hozzá. Érezte, női szívével
éreznie kellett, hogy az a szeretet, melylyel fogadja,
nem neki, hanem csak a fia feleségének, unokái any-
jának szól. Milyen igaza volt az anyának! A kétségek
csakhamar igazra váltak: Alig, hogy Madáchot kiragad-
tak otthonából, Fráter Erzsí igazolja azokat: A fogoly
férj szeretettel, gyöngédséggel teli leveleket ír börtö-

nehány száz existenciát tesz tönkre: a detail ügyöket. Nos, válaszsának más munkát. Amugy is nagy nyomorúságban tengődtek életüket, hisz a legtöbbet ez vitte rá a tisztességtelen üzelmekre. Ezer és ezer kereskedő és a fogyasztók ezrei állnak velök szemben, a kiknek hasznára van az új törvény.

Mig egyfelől ekként igyekeznek az intéző körök a kereskedőt támogatni, addig másfelől ugyancsak ártani kezdenek neki az által, hogy szabad teret engednek a felekezeti jelszavakkal dolgozó fogyasztási szövetkezeteknek. Bizony olybá tünik fel, mintha az uralkodó rendszer — ha nem is istápolja — de jóakaró nem bánomássalgággal tűrné a gombamódra szaporodó felekezeti fogyasztási szövetkezetek rombolásait.

Jól értsenek meg: nem a hitelszövetkeztől, nem a gazdasági gépeket és sok más közszükséglet tárgyát képező eszközök beszerzésére alakult szövetkezetektől, sem egyes iparágak szövetkezteiről szólnak. Ezek minden tekintetben elismerésre méltók. Hanem egyes-egyedül a fogyasztási szövetkezetekről és ezek között is csak azokról szólnak, melyek pártpolitikai tendenciákat tartanak szem előtt és a vidéki, falusi és városi kereskedő existenciájára ellen törnek.

Hasztalan hozzák a legkitünőbb törvényeket a kereskedők érdekében, ha országsszerbe boltokat nyitnak, melyekben a pap, meg a tanító árul. A papnak, a tanítónak, a falu legtekintélyesebb embereinek bizonyára könnyebben sikerül vevőket csalogatni a boltba, mint az egyszerű boltosnak, anél is inkább, mert hisz a fogyasztási szövetkezetek élén álló partemberek felekezeti, politikai és egyéb a kereskedelem körébe nem tartozó jelszavakkal ösztökélik a népet arra, hogy a szövetkezet boltjában vásároljon.

Hogy morális szempontból mennyire elítélendő ez az aktió, azt nem szükséges fejtegetnünk. De hogy praktikus közgazdasági szempontból milyen helytelen, az is nyilvánvaló. A hol ilyen fogyasztási szövetkezet van, annak első és maradandó következménye az, hogy egészségtelen konkurencia fejlődik ki abban a faluban vagy városban. Mert a régi kereskedő, boltos, szatócs csak nem hagyja magát. Egy-másra licitálnak olesóság és hitelnyújtás dolgában. S ezt aztán megsínyli mind a kettő. Esetleg a kereskedő, a kinek kevesebb anyagi és erkölcsi támogatás áll rendelkezésére, tönkre megy.

Felekezeti szempontok az irányadók a szatócs fogyasztási szövetkezetek megalkotásában. Csodálatos, hogy nem látják be azok az urak, hogy ilyképpen éppenséggel nem szolgálják a felekezeti célt. Ők ugyanis megakarják bénítani a falusi szatócsot, dacára annak, hogy nem minden falusi szatócs zsidó. Már pedig úgy a

nehől ne jenek. Gondoskodik mindenről, hogy ne érezze helyzetét szomorú voltát; ellátja bőven anyagiakkal, édes anyját kéri legyűző mellette, tapasztalásaival segítse, tanácsaival támogassa. Am Fráter Erzs, ugyilátzik ugyan rossz gazdaasszony. Sohse elég neki a pénz, melyet kap. Madáchhoz irt leveleiben egy panaszkozik. De leginkább kikel anyósa ellen, aki nem tud sehogymegbékülni menyével. Ő, aki özvegyi vltával mindig megtudott derekasan állani az élet küzdelmeivel, önállóságot, türelemet kívánt menyétől is. De Fráter Erzs a dolog könnyebik végét fogta. Röviddel aztán, hogy magára maradt, csakhamar vigasztalót keresett, aki bus özvegyi magányának szomorúságait fedlertesse. Megis találta egy környékbeli jömodu földesurban, aki gazdag is volt, fiatal is, csinos is. A fáma azt beszélte, hogy ez a földes ur nem is az egyetlen vigasztaló. Az édes anya vérző szívvel látta fia családi tüzhelyének bomlását, megszakit minden összeköttetést menyével, hallani sem akar többé róla. Az egész felső vidék beszél már Fráter Erzs botrányos viselkedéséről s mikor egy losonci mulatságon megjelenik, rövidesen kitánczolják a teremből.

A botrány iyetén nyilvánosságra kerülése betetőzi a Fráter Erzsiről keringett híreket. A költő pedig börtöne szomorú magányában álmodik az ő szabadsága, örömeiről szétlútt fészke újra felépítésén, felesége gyászos martíromságának megváltásáról.

Milyen volt az ébredés? Nagyszerűen felel meg reá az Ember Tragédiájában.

Róna Béla.

zsidó és nem zsidó szatócs. mint a fogyasztási szövetkezet kénytelen az áruit ugyanegy forrásból, a gyárostól vagy kereskedőtől beszerezni, mert más források nem állanak rendelkezésre. A gyárosok, nagykereskedők tulnyomó része zsidó. Mi következik ebből? Az, hogy a felekezeti fogyasztási szövetkezetek, mig egyfelől a kis zsidót agyonütik, másfelől a nagy zsidónak tolják a szekerét.

Ha gátat nem vetnek ennek a szövetkezeti tultengésnek, megfogja látni az ország, micsoda nagy baj származik belőle. Mert ha akadálytalanul fog fejlődni a felekezeti fogyasztási szövetkezet, az bizonyosan nem fog megállapodni a sónál, cukornál és petróleumnál, hanem mind szélesebb alapokra fekteti vállalkozásait és áruin fog mindenféle elképzelhető kereskedelmi és ipari közszükségleti cikket. Szóval konkurencziát fog esínálni az egész hazai kereskedelemnek, minden üzletembernek és iparosnak a szatócsból, szürszabótól a díszművesig és ékszerészig. Ime, ilyen hatalmas prespektiva nyílik meg a jelenlegi helyzet alapján a felekezeti fogyasztási szövetkezetek előtt.

Az ország kereskedőinek nagyobbik fele keresztény, de ezek megrontására csak éppen úgy törnek a sötétség kufarai, mint amazok ellen. Így akarják a felekezeti fogyasztási szövetkezetek, illetve az élükön álló jezsuiták zsebre venni az országot.

Ime feltártuk a veszedelmet. Itt van már! Mit használ ez ellen a jámbor vigéztörvény.

Ujdonságok.

— **A polg. leányiskola életéből.** A leányiskola tantestülete minden alkalmat megragadott eddig is, hogy lányaiiban a hazaszeretet lángját élessze. Most mint értesülünk, november 19-én, Erzsébet megboldoguit királyné emlékére gyász-ünnepélyt rendez. Most ugyan még csak zártkörben, mert nincs alkalmas terem nyilvános ünneplésre. De reméljük, hogy mikor majd a leányiskola új épülete kész lesz, a mi bizonyára már a jövő tanévben megtörténik, a közönség bevonásával fogja megtartani ilyen hazafias ünnepélyeit.

— **Vörösmarty ünnep Szarvason.** Az egész ország megmozdult! S egyszerre elhatározta, hogy országos ünnepet rendez Vörösmarty Mihály emlékének, Szobrot állítanak neki, s a nagyobb városokban külön is rendeznek ünnepélyeket. Szarvas, mely a hazafiság terén mindig kitűnt, semmi esetre sem maradhat az utolsó között. Üdvös volna, ha Szarvas város vezérfiai kezükbe vennék az ügyet. Még nem késő. A főgymn. „Vajda” köre szintén rendez nyilvános Vörösmarty ünnepélyt, mikor is Vörösmarty méltatása költeményeinek elszávalása, dialogjainak előadása kerül műsorra. Ugy reméljük, hogy a közönség, ha már külön ünnepélyt nem is rendez, minden erejéből segíteni fogja az ifjuság törekvését.

— **Sertéstelepet akarnak létesíteni** Aradon és Debreczenben. E telepek előnye az lenne, hogy onnét Ausztriába is vihetnek ki sertéseket. Ugyanis az Ausztriával kötött állategészségügyi egyezmény értelmében a sertészar alatti területekről is kivihetők a sertések, a mennyiben jól körülzárt telepről történik a kivitel.

— **Égési szerencsétlenség.** Szarvas város színházjáró közönsége mindég szívesen emlékezik vissza a mult évi Micsey társulatára, a mely minden tekintetben jobb volt a mostani Somogyi féle társulatnál. De kellemesen emlékezik vissza a közönség Barcs Arankára is, ki sok élvezetes estét szerzett neki. Mint Kecskemétről halljuk, most szerencsétlenség érte őt, mert mikor egy este kesztyűjét tisztította benzinnel, a gyerlya lángjától a benzin meggyuladt és a szerencsétlen teremtés öltözéke lángba borult. Oly súlyos sebeket kapott, hogy jódarabig képtelen lesz a színpadra fellepni. Tragikus sora országsszerbe őszinte részvétet keltett.

— **Gazdasági előadások Csabán.** Gazdaltársadalmunkat különösen érdeklő hírről kapunk értesítést. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tudatta a Békésmegyei Gazdasági Egyletet, hogy a tél folyamán hajlandó Csabán az i telligens gazdák közönség részére gazdasági előadásokat rendezni, két vagy három napos ciklusban. Országos nevű szaktekintélyek nagygazdák és akadémiai tanárok fognak, mint előadók szerepelni, ha a gazdasági egyesület a rendezés gondjait magára vállalta. Ilyen előadásokat két év előtt Pozsonyban, tavaly pedig Aradon tartott az O. M. G. E. mindkét helyen nagy sikerrel.

— **Eljegyzés.** Magyar Adolf m. á. v. máházó Piskiről f. hó 11-én jegyezte el Steinfeld Izidor kedves leányát, Luizát. Gratulálunk.

— **A magán ménék vizsgálata** f. hó 21-én Kondoroson, f. hó 22-én pedig Szarvason fog megtartatni. A vizsgálat a község házában reggeli 8 órakor veszi kezdetét.

— **Felfüggesztett pénztárnok.** A vármegye közigazgatási bizottsága Révész Sándor öcsödi községi pénztárnokot, aki ellen magán és közokirat hamisítás miatt a bünygyi vizsgálat elrendeltetni, állásától felfüggesztette.

— **Halálozás.** A körülhatetlen halál kiszőlította Szarvas város társadalmának egyik közszeretben álló tagját Pálka Györgyöt az élők sorából. Mindeuki komoly, magába zárkózott embernek ismerte, de azért, hogy mily nagyon szerették és becsülték őt, mutatja a barátainak nagy száma. 1861-ben született, s így életének negyvenedik évében ragadta ki a halál szereteteinek, barátjainak köréből. Az érettségét itt helyben elvégezvén Pestre ment, hol orvostan hallgató volt, de nem tetszett neki ez a pálya, úgy hogy már midőn cséjáját majd elérte. akkor hagyta abba és átlépett az adóhivatalhoz, a hol is a folyó évben nevezték ki adótszóté a veszprémi adóhivatalhoz. Mikor Szarvasról eltávozott már magával vitte a betegség csiráját, talán Veszprém vármegye levegője nem volt kedvező neki, úgy, hogy baja mellhártyagyulladásra mindég nagyobb mérvet öltött. Ekkor szabadságotlatta magát, hazajött szülei körébe, de sorsa utólrerte, most november 14-én meghalt, 16-án temették roppant nagy részvéttel. Utolsó útjára kísérték, nagy számu barátjai, ismerősei és az adóhivatalnokok, kik volt kollegájukat siratták benne Nyugodjék békében. Talán jellemző lesz felhozni arra, hogy milyen közkedveltségnek örvendett Pálka György azt, hogy Szarvason belül megalakult egy „Lepénd község” és ebben a községben ő volt a Durbints sógor Göre Gábor es társainak gyásza tehát most igen nagy és ennek adták kifejezést akkor, a mikor egy koszorut, helyeztek sirjára evvel a felirattal: „Durbints sógor-nak Lepénd község.”

— **Öngyilkosság.** Dalczeg s mulatós legény volt Öcsödön a 22 éves Bolyán János, ki f. hó 10-én egy rossz egy csövü pisztolylyal a szájába lött, s meg halt. Sokszor emlegette leány ismerőseinek, hogy ő nem fog soká élni, elemezzeti magát, de azok csak nevettek rajta, tréfának vették szavait. Folyó hó 10-én még egy jót mulatott, s kissé becsipve ment el testvér bátyja udvarára, s ott követte el az öngyilkosságot.

— **Szerencsétlenség.** Fenyőt szállítottak f. hó 14-én Repa András, Kiszely Mihály szarvasi fuvarosok. A midőn az ástott Kőrösnél a gáton áthúzták a fenyőt s a gát lejtős oldalán lefelé akartak haladni, Repa András ráfeküdt a fenyő azon felére, a mely a kerekék előtt volt, azért, hogy meérkelje annak gyors haladását, valahogy a kerekék megrögtt s Repa lefordult a fenyőről oly szerencsétlenül, hogy a kerekék resztül ment rajra s jobb karját, állát és mellét öszszszuzta, a mire társai odaszaladtak, már halva volt.

— **Tűz** volt folyó hó 15-én este Lederer László pusztababoczkai birtokán, egy gazdasági épület égett le; a tűz fénye egészen Szarvasig világított le.

— **Csak 2 koronáért** 200,000 korona nyerhető. Különösen kedvező nyeresési esélyeket esélyeket nyujtanak az ő Felsége által engedélyezett új államsorsjáték sorsjegyei. mint hogy f8,122 sorsjegy 418,640 korona készpénzben kerül egyszerre sorsolásra és a főnyeremény 200,000 korona. Állami felügyelet és kezesség. Mint hogy e 2 koronás sorsjegyek előreláthatólag gyorsan elfognak, ajánlatos, hogy ily sorsjegyekre szölv megrendelések a Nemzeti Pénzváltó Részvénytársaságnál (Budapest, Gizela-tér, Haas-palota) mielőbb, de legkésőbb 8 napon belül beküldessenek. — A nevezett intézetnél osztály-sorsjegyek is kaphatók eredeti áron és megjegyezzük, hogy ez egyuttal az ország legnagyobb osztály-sorsjegye-elárusító helye, mely a sorsjegyvevőknek a legnagyobb előnyüket és biztonságot nyujtja.

— **Attila csatája.** Még a föld képe is megváltozott azóta, hogy a nagy hun király lábától dobbant meg, de az emberi szív keveset változott, s ma is feldobog az ő nevére. Költők és tudósok véle foglalkoznak, öreg emberek róla mesélnek, festők újra meg újra vásznakra hívják a jelenetet, midőn a nagy hun király szekérvárába zárkózott a furcsa nevű gót és római királyok, hadvezérek elől. Catalaunnál áradt az a vérpatak, mely Isten ostarát is barlangjába szorította, visszazúzte szekérvárába. „Mint a vadász sebzette oroszlán, össze-vissza futkos barlangjában anélkül, hogy ki merne rontani s megrémíti a vidéket ordításával, akként rettegte győzött szekérvára közepéből a kevély hun király” — írta Jordanis. Nyereg-ből máglyát rakatott maga alá, hogy felgyujtsa, elégesse vele magát, ha minden elveszne. Nem vezett el. Tulélte vesztességét, hogy lakadalma éjjelen saját verébe fuljon. A régi hasonlat a fölgysudárról, melyet a vihar nem bír kicsavarni, de a szu megörül, Achillesről, aki egy csöpp helyen sebhét volt; hiszen ember volt, nem lehetett halhatatlan. Attila is elpusztult. És a világ négy sarka megreszketett belé, A csillagok ijedten futkostak lefelé. . . . A kard, mely országokat tett tönkre, szétlört. Muzéumtárgy lett. A nagy név a multé, a történelmé, mely nagy példákért visszaszáll hozzá, midőn Napoleonnak keres elődöket. Történetét érdekesen és szépen írta meg dr. Borovszky

Samu, jeles író és akadémikus, a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 80. füzetében. A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczall Henrik, egyetemi tanár, a IV. kötet szerzője dr. Borovszky Samu. Egy-egy kötet ára díszes felbőrötésben 16 korona; füzetként is kapható 60 fillérré. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadónál. (Révai Testvérek Irod. Int. Rt. Budapest, VIII., Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedés útján.

CSARNOK.

A szarvasi próbabál.

Már lietek óta lehetett látni a kis kisasszonykák és a kisebb diákokon, hogy valami nagy nap készül. Egymás közt csak arról beszélgettek: kivel tánczoló az első négyest? hát a másodikot? Az iskolában soha se kellett annyiszor figyelmeztetni a tanároknak a diákokat, de a kisasszonyok sem tesznek kivételt, hogy mért nem figyelnek, hová kóborolnak el gondolataik? De hagyjuk, hisz ez mindég így szokott lenni, mivelünk sem volt ez másképen. Szóval itt volt a várvavárt november 10-dike, itt volt a próbabál. A kis rendezők már korán este, talán már hat órakor, várták a tánczosnőket, és bosszankodtak, hogy a közönség, bár a bál kezdete 7 órára volt kitűzve, biz csak 8 óra után kezdett szállingozni. És nem lehet leírni azt az örömet, azt az érzést, a melyet érezték, a midőn „Ö“-t bevezethették a terembe, a hol Pepi csakhamar rákezdte a talp alá valót.

Ekkor kezdődött meg a vizsga a tánczból. S örömmel említem fel, hogy ebből mindenki olyan szép eredményt ért el, s mutatott fel, hogy ha a tanulásban is ilyen eredményt mutatnának fel, el kellene törülni az elégtelent és a bizonyítvány nagyon egyhangu lenne, mert nem volna benne más csak jeles. De ebben a főérdem a táncztanítót Dobos Adolfot illeti meg, ki jó és megnyerő modorával, oly szépen tudta vezetni a még kevésbé ügyes tánczosokat is, hogy azok kitünő tánczosok lettek. Mikor már az előttünk is ismeretes tánczokat eljárták, akkor következett a palotás, a melyet a növendékek, már tudniillik a haladók nem várt szép eredménnyel mutatták be, úgy hogy a közönség arczáról csak úgy sugárzott az öröm és a meglepedés, midőn ezt a gyönyörű magyar tánczot láttuk lejteni. Nem tudom eléggé dicsérni a táncztanítót azért, hogy az idegen táncz helyett, igazi magyar tánczot tanított be. De a próbabál koronája a magyar-szóló volt. Négyen tánczolták ezt a szép tánczot. Az ember szíve csak úgy duzzadt, mikor maglatta ezt a magyar ruhába öltözött és piros csizmát viselő magyar lányokat. S valakányszor csak összeüttették a sarkantyúikat, visszaméltunk arra a boldog időre, mikor az volt a divat és nem majmolták a külföldi, talán észszerűtlen divatot. Maga a táncz is meglepő volt és minden tekintetben kifogástalanul tánczolták végig. A szólót különben a következők tánczolták: Margócsy Vuléria, Oláh Erzsike, Neumann Emma és Havari Ilonka.

Ezzel véget ért a vizsga, melyet a közönség mindvégig nagy figyelemmel és élvezettel nézett végig. „Most kezdődött meg aztán az igazi mulatság és folyt egész reggelig, úgy hogy csak úgy 6 óra felé ment szét a közönség. Talán eléggé jellemezhetem az ott uralkodott kedvet, azzal hogy 4 négyes volt, és mind a négyet annyian tánczolták, hogy két colonban is alig tértek el.

Dobos Adolf táncztanító fáradozásait megjutalmazta a közönség azzal, hogy olyan nagy számban jelent meg, a milyent még az „Árpád“ szálló nem látott.

M. Emil.

Közgazdaság.

A mezőgazdasági gépi és kézimunka közötti viszony hazánkban.

Mi módon járhat a mezői munkások telen át is keresethez?

A szocialista apostolok követelését és laikus következtetést itt alkalmazva, hogy szüntessék meg az ok és az okirat magától szűnik meg, most az egyszer nem jó eredményt szűne, mert segítség, orvosság helyett mérget szórának széjjel, rövid idő alatt egy beteg helyett, két nagy beteget szereznénk.

Hanem igenis a legalaposabb segítség a munka otthonából, a gazdaságokból kell, hogy származzék, még pedig azáltal, hogy azok úgy lesznek szervezve, hogy a gazdák összes tevékenységüket, szaktudásukat a birtok és a befektetések értékének megfelelőleg a legnagyobb és legállandóbb tisztá jövedelem szerzésére fogják fordítani. Ez azonban sem az egyoldalú szemtelmesléssel, sem pedig a külterjes állattenyésztéssel el nem érhető, hanem a jövedelem forrásait minden irányban felkutató és kihasználó, úgy a gazdára, mint a munkára csak áldást-hozó belterjesebb üzem követésével lesz elérhető.

A belterjesebb gazdaság lesz tehát első sorban a legbiztosabb alap arra, hogy a munkaadó gazda jövedelme és a munkás keresete megszilárdulhasson. Az ilyen gazdaságokban ugyanis a nagyobb tőkehasználat nagyobb ter-

het ró az üzletvitelre, hogy tehát a megtörtént befektetések a kívánt eredményt meghozhassák, magától nyillik meg a tőke jelenléte mellett a munka köre is. A változatos növényi és állati termelés hozza magával a nagyobb mérvű munkásszükségletet, egyszersmind az állandó cselédség nagyobb számát, valamint a napszámok képzetesebb elemét igényeli. A termelt nyers anyag jobb értékesítése a mezőgazdát annak részbeni, vagy egészbeni feldolgozására, kikészítésére serkenti, a mi még a kereseti visznyokat helyezi át az egyik munkaidényről a másikra, a nyárról a télre. Ezek azok az intézkedések, a melyekkel — a munkaadó s-ját érdekét is szem előtt tartva — a munkások keresetének viszonyán óriásit változtathat. Hogy azonban az megtörténhessék, először át kell alakulni a gazdaságoknak, a mihoz pedig tőke és idő kell,

Az éhes gyomor nem tud várni, annak emni kell adni. Így van a munkásosztálynak is igen nagy része, mert nem rendelkezik azzal a vagyonnal, a mivel magát és családját a kereseti források megnyitáig fenttarthatná, a tél beálltától a tavasz kezdetéig munkát kér. Addig tehát míg a gazdasági haladás a saját maga lábán eléri azt a pontot, hogy változatos termelésével termelvényeinek feldolgozásával, akár magán, akár részvénytársulati úton a munkás osztály kerését országsszerte állandóvá tudja tenni, foglalkozék a házi iparral annál is inkább, mert annak jövedelmező üzéséhez szükséges munkaerő is elegendő, olesó nyers anyagnak mindenütt bővelben vagyunk. Csakhogy itt is egynehány nehézség merül fel, hogy t. i. a mezőgazdasággal foglalkozó munkás nem szivesen fog más dologhoz, a legtöbb meg nem is akar. Ez is a magyar paraszt fajjellegéhez tartozik Olyannyira vérévé vált, örökölte őseitől a gazdasági téren való boldogulást, hogy abban erősnek érezvén magát görcsösen ragaszkodik hozzá, ha pedig része nem lehet benne, úgy a jogtalan követelésektől sem riad vissza. Ezen pedig már csak a népművelés segíthet.

A jelenlegi földművelésügyi kormányzatunk sokoldalú tevékenységének e téren is szép sikerei vannak. Ezen czélból létesítette a gazdasági teli tanfolyamokkal kapcsolatos házi ipari oktatásokat, ott megkedveltette a fiatalokkal a kereset ezen nemét is, kiktől nem egy esetben a falu öregjei sem restelték eltanulni, mert kézzelfogható eredménye volt — pénzt szereztek vele.

A mi mezői munkásaink számára a háziiparból csakis az egyszerűbbek, a kevesebb kézügyességet feltételezők ajánlhatók. A fiatal nemzedék az tanulhat finomabb munkát is, annak keze még hajlékonyabb lévén, egyszersmind a háziiparhoz szükséges figyelem és esetlegesen az izlés is feljeshető. Ilyenek lennének a különböző fonások és kötések, amelyeket ez ideig is szórványosan gyakoroltak, de állandó kereseti forrást nem képeztek. És pedig a vesszőfonások, legelőször gazdasági czélokra, szalmafonások házi szükségletre, továbbá gyékény és nádmunkák, seprő és kefekötések.

Az így előállított iparcikkékből származó jövedelemnek természetesen lényeges kelléke a jó piac. Erre nézve is sok intézkedés és gyámolítás történt, mindamellett nem ajánlható eléggé a szövetezések alakítása, amelyek jelszavát „aki halad, el nem marad“ szolgálva, a munkásosztály is czélját érheti. *Vörös Pál.*

Időjárás-jelentés 1900. nov. 16-ig.

Nap	Csapadék 24. ó. alatt m. m.	Hőmérséklet C. fokban				Jegyzet Az eső kezdete és vége
		7 ó. reg.	12 ó. d. u.	19 ó. este	0. közp.	
10	dér	2.8	12.1	4.5	6.5	
11	dér	3.3	13.8	4.2	7.1	
12	dér	1.3	10.4	5.0	5.6	
13		2.2	9.0	7.2	6.1	
14		4.0	9.4	7.8	7.1	
15		7.0	11.2	8.8	9.0	
16		7.4	13.5	10.3	10.4	

Szarvasi 900. nov. 3

Plenczner Lajos.

Szám 1087—1900.

Árverési hirdetmény.

A szarvasi kir. járásbiróságnak 1900. R. 244/1 sz. kiküldő végzése folytán közhírré teszem, hogy dr. Sziráczy János csődtömeggondnok szarvasi lakos ügyvéd kérelmére a vb. ifj. T a u s z M ó r csődtömegéhez tartozó 74 tételből álló és 2053 kor. 28 fillérnyi készpénzbeli követeléseket Szarvason a kir. járásbiróság árverési termében 1900. évi november hó 24-ik napján d. e. 9 órakor nyilvános árverés útján az alábbi feltételek mellett bírólagon eladom.

A feltételek a következők:

1. Vevő köteles az árverés leütésekor a vételért kezimhez készpénzben letenni.

2. Az árverezni kívánók tartoznak az árverés megkezdésekor bánatpénzben 50 koronát letenni.

3. A csődtömeg jegyzékbe foglalt követelések mennyisége, fennállása, valóságosága és behajthatóságáért nem szavatol.

A követelések jegyzéke lakásomon, Kossuth-utca 493. sz. a. naponta d. e. 11—12 óráig megtekinthető.

Szarvason, 1900. évi november hó 10.

Magyar Mihály,
kir. bir. végrehajtó.

10087. sz.

Szarvas község előljárósága.

1900.

HIRDETMÉNY.

Közhírré tétetik, hogy Halásztelken Szarvas község határában, folyó évi november hó 6-án 2 darab hámos ló, az egyik fekete koros kanca, csillagos özmeretlen bélyegű, a másik világos pej koros, herélt bélyegtelen Gilyan János szarvasi lakos által felfogott s a község házához bevezettetett.

A tulajdonos folyó évi december hó 1-éig alulírt községi előljárónál jelentkezhetik s tulajdonjogát beigazolhatja.

Ha tulajdonjogát beigazolni képes tulajdonos a fenti határidő alatt nem jelentkezik, az állat, mint gazdátlan jószág, nyilvános árverésen el fog adatni.

Szarvas község előljáróságától 1900. évi november hó 15-én.

Salacz József,
h. e. jz.

Melis János,
községi biró.

6363.

Szarvas község előljáróitól.

1900.

HIRDETMÉNY.

Alólírott községi előljáróság közhírré teszi, hogy a f. év tavaszán, hozzáértő aradmegyei szőlő munkásokkal, riparia portalis amerikai alanyon készítettett fásajtványok kiszedése és kiválogatása befejeztetett. Minélfogva az alábbi jegyzett mennyiségű fásajtványok kerülnek eladásra és pedig:

a) borfajok:

1. Olasz rizling 1844 drb
2. Kadarka 538 "
3. Rózsa Bakator 1680 "
4. Mézes fehér 1700 "

b) csemege fajok:

5. Muscat Alexander 456 drb
6. Muscat Hamburg 1465 "
7. Chasseias rouge 3585 "
8. " musque blanc (passatutti) 3381 "
9. Vegyes csemege faj 2092 "
10. Vegyes zöld ojtvány 2000 "

Összesen: 18741 drb

Ezen ojtványok a községi vinczellér által személyesen válogattattak ki, jól összeforrottak és kifogástalan gyökérzetűek.

Felelős a szerkesztésért Sámuel A. a kiadó.

A községi előjáróság a szőlő telepítést előmozdítani óhajtván, ez okból az előállítással felmerült költségek összeszámítása után 382/900 sz. tanácsulési határozatával az ojtványok árát következőleg állapította meg:

- a) borfajok helybelieknek 100 drbonként 10 korona, vidékieknek 16 korona
- b) csemege fajok helybelieknek 100 drbonként 12 korona, vidékieknek 20 korona
- c) Zöld ojtvány helybelieknek 100 drbonként 8 korona, vidékieknek 12 korona

a helybeli szőlőbirtokosok közül csak azok tartathatnak igényt e kedvezményes árra a kik ojtványok eladásával üzletszerűen nem foglalkoznak.

Megrendelések a mai naptól kezdve a községi pénztárnoknál eszközölhetők az ojtványok ára átvétel előtt ugyanott fizetendő ki.

Az ojtványokat a községi pénztárnok és ellenőr által kiállítandó utalvány alapján az Erzsébet ligetben lévő községi szőlőtelepen a községi vinczeller szolgáltatja ki.

Szarvas, 1900 november 1-én.

Az előjárók nevében:

Saiacz József,
h. első jegyző.

Kovács János,
t. bíró.

Szarkalán és nyomban Szarado

Törvényesen szabadalmazott. A szoba azonnal használható.

Valódi Christoph-lak kéréndő.

Christoph Ferenc SZOBAPALLO-FÉNYLAKK

Lehetővé teszi, hogy a szobák a mázolás alatt használhatatlanok, mivel a kellemtelen szag és a lassú, ragadós száradás, mely az olajfoltok és az olajfoltoknak sajátság, elkerülhető. Kiművelt a használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolat. A pallo nedves tárggyal feltörölhető, anélkül, hogy olvasztaná fényét. Meg kell különböztetni:

színezett szobapallo-fénylakk, sargásbarnát és mahagonbarnát, mely akár csak az olajfoltok fölött a pallo a egyuttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi vagy új pallo. Teljesen betűd minden foltot, korábbi mázolatot is; van azután

tiszta fénylakk (színezetlen) új pallokra és parkettra, mely csupán fényt ad. Különösen parketre s olajfoltokkal már bemázolt padra új pallokra való. Csak fényt ad, onnelfogva nem fűti el a lamrát.

Postafizetésre, körülbelül 33 négyzet méter. (Két közepes méretű szobára való) 5 ft 90 kr., vagy 9 ft, márka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktárak vannak, ide küldendők. Mintamázoló és prospectusok ingyen és bérmentve küldendők. A használati útmutatót ingyen s a gyári jegy, mivel ezt a több mint 1350 éve letező gyártmányt sokféle utánozzák és hamisítják, s sokkal rosszabb, s gyakran a élnak, nem tehető minőségben hozzák forgalomba.

Christoph Ferenc,
A valódi szobapallo-fénylakk feltalálója és egyedüli gyártója,
Prága, K. Berlin.

Kitüntetés:

Arany éremmel az 1900. párisi világiállításán az összes versenyzők között a hangszerek csoportjába.

Hadsereg szállításért ezüst éremmel.

STOWASSER J.

cs. és kir. hangszergyáros,

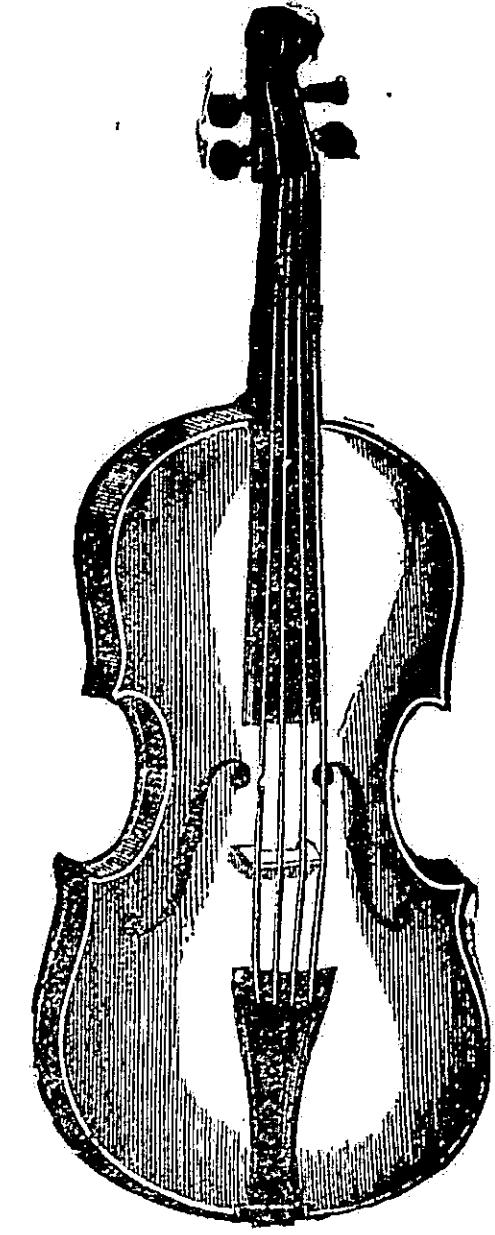
a cs. és kir. hadsereg és a m. kir. honvédség egyedüli szállítója.

BUDAPEST, II., Lánchíd-utca 5. szám a

Iskolai és mesterhegedűk vonóval

Gordonkák, nagybőgők vonóval

Fuvolák, szárnykürtök

Ósi magyar tárogató szabadalmazva

Czimbalmok

Elpusztíthatatlan, kétféle erős hangharmóniák.

Egy finom hegedű vonóval és tokkal 7 forint. Templomi és más zenekarok részére szükséges

fuvó és vonó hangszerek

előnyös fizetési feltételek mellett, legutányosabb árban szállítanak. Községi dobok, a legutányosabb árakon. Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Harmónika árjegyzék külön kérendő. Magyarország legnagyobb fuvó-, vonó- és ütő hangszergyára. 11-12

Nélkülözhetlen és felülmulhatlan Hatásban csalhatatlan Világcikk, szétküldés minden országba.

Chief Office 48. Brixton-Road. London S. W.

Legmegbízhatóbb, jó és az egész világon dicsért és keresett haziszser az

A. Thierry-féle balzsam

Ez a balzsam felülmulhatlan hatású mell, tüdő, máj, gyomor és minden belső betegségénél. Különleg a leghatásosabb

csodaszer

Valódi csak az összes kulturálmokban védjegyzett apicza védjeggyel és ölmzáron benyomott cégjel: **Egyedül valódi.** Évi szükséglet 6 millió üvegecske, mi kimutatható. Póstán bérmentve 12 kis és 6 duppla üvegecske 4 korona. Egy próba üveg prospectussal és raktarjegyzékkel a föld minden államából 1 korona 20 fillér.

— Szétküldés csak az összeg előleges beküldése mellett. —

A. Thierry-féle Centifolia-kenőcs

(CSODA-KENŐCS-nek is hívják) utólréhetlen hatású és gyógyerejű! Legtöbbször feleslegessé teszi a műtet. Ezzel a kenőccsel egy 14 éves gyógyíthatatlannal tartott.

csontszu tökéletesen kigyógyított, legujabban meg egy 22 éves súlyos rákserű betegség.

Antiszeptikus hatású, gyorsan enyhülést s teljes gyógyulást eredményez gyuladásuknál és bármily sebeknél. Gyorsan hat, szétoszlat és bizton eltávolít még oly mélyen behatolt idegen anyagokat is.

Egy tégely franco **1 korona 80 fillér,** csak az összeg előleges beküldésénél. Nagyobb mennyiségénél olcsóbb. Kimutatható évi szükséglet 100 ezer tégely.

Mindkél szerről a világ minden részéből küldött elismerő levelek egész archívot képez és bárki megtekintheti. Kerüljük az utánzatokat s figyeljük meg a tégelybe beégetett ceget THIERRY A. gyógyszer-tartára VÉDANGYALHOZ. Hol lerakat nem volna, ne engedjük magukat rábeszélni más hamisítvány vagy állítólagos hatású szer vásárlására, hanem rendeljük egyenesen és czimezzük

THIERRY A. gyógyszerész-gyára Pregradán. Rohits-fürdő mellett.

(Az osztrák cs. és kir. államhivatalnokok szövetkezete szállítója.)

1-25

Dr. Kriegl József

valódi angol

Bőrkenőcs és borax szappana,

Before

After

amely ment minden ártalmas vegyanyagtól s a legjobb biztosabb gyógyszer mindennemű bőrtisztáltság és betegség ellen.

Egy tégely kenőcs egy borax szappannal együtt

3 korona 30 fillér

Főraktár: Chief Office 48, Bixton-Road London S. W.

A megkeresések Pregradába (Rohitsch mellett)

Apothekert A. Thierry's Balzsam-Fabrik

czimre intézendők.

Viszontelárusítóknak nagy kedvezmény.

Clayton & Shuttleworth
Vázel-kőműt 63. sz.
mezőgazdasági gépgyárosok Budapest
által a legújanyosabb árak mellett ajánlatnak:

Columbia-Drill
legjobb sorvetőgépek, szelekvágók, repavágók, kukortere-morzsológ, daráló, őrlő-malmok, egyetemes acél-akák, 2- és 3-vasú ekték és minden egyéb gazdasági gépek.

Locomobil és gőzcseplőgép-készletek
továbbá Járó- és cséplőgép, löhene-cséplők, tisztító-roszták, szaratógépek, szénagyűjtők, boronák.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

Részletes árjegyzékek kérésre ingyen és bérmentve küldetnek.

16-18

Engedélyezett körfűrésze berendezett tüzi fatelep.

ajánlok I-ső rendű tűzifákat házhoz szállítva kívánat szerint fölfűrészelve akár ölszáma továbbá ajánlok I-ső rendű tömör szeneket legpontosabban szállít

Pletenik József